Χριστιανός Ορθόδοξος Ανάδοχος (Αρχ. Ιωήλ Κωνστάνταρος, Ιεροκήρυκας - Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος, Ιεράς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 5 Ιανουαρίου, 2009

Ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε και ζοῦμε, ἡ Ἁγία μας Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, το Σῶμα δηλ. τοῦ Χριστοῦ, εἶναι Ἐκκλησία τῶν Μυστηρίων.
Τό πρῶτο ἀπό τά μυστήρια, τό εἰσαγωγικό μυστήριο, πού μᾶς εἰσάγει καί μᾶς κάνει ὀργανικά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τό **μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος**.

Στήν Π.Δ. ἔχουμε τύπους τοῦ πραγματικοῦ Βαπτίσματος, μέ τελευταῖο τό βάπτισμα μετανοίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὁ ὁποῖος κλείνει τήν Π.Δ. καί ἀνοίγει τήν Κ. Διαθήκη. «Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων εἰς τόν ἐρχόμενον μετ’ αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ’ ἔστιν εἰς τόν Ἰησοῦν» (Πράξ. 19,4). Ὁ Ἰωάννης βάπτισε βάπτισμα μετανοίας καί ἔλεγε στό λαό νά πιστεύουν σ’ Ἐκεῖνον πού ἔρχεται μετά ἀπό αὐτόν, δηλ. στόν Ἰησοῦ Χριστό.
Ὁ Ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός μέ τό παράδειγμά Του ἁγίασε τό Βάπτισμα, ὅταν βαπτίστηκε ἀπό τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή στόν Ἰορδάνη ποταμό.
Τέλος, ὁ Ἴδιος ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, μετά τήν ἀνάστασή Του, δίνει στους Ἀποστόλους τήν τελευταία Του ἐντολή: «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 20, 18-19). Πηγαίνετε καί κάνετε ὅλο τον κόσμο μαθητές μου, βαπτίζοντες αὐτούς στό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
Αὐτή τη θεία ἐντολή τοῦ βαπτίσματος, ἡ Ἐκκλησία μας τήν τηρεῖ ἐξ ἀρχῆς καί φυσικά θα συνεχίσει νά τήν ζεῖ καί νά τήν ἐφαρμόζει μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων.
Τό μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος εἶναι ἀναγκαῖο καί ὑποχρεωτικό γιά τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, γι’ αὐτό καί δέν ἀμφισβητεῖται ἀπό κανέναν πιστό Χριστιανό, πού γνωρίζει ἔστω καί στοιχειωδῶς κάποια πράγματα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς.

***

Ἐκεῖνο ὅμως γιά τό ὁποῖο χρειάζεται νά μιλήσουμε καί τό ὁποῖο ἔχει ἄμεση σχέση μέ τό ἴδιο τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος, εἶναι τό θέμα «ἀνάδοχος».
Τί εἶναι ὁ ἀνάδοχος; πότε ἐμφανίζεται στη ζωή τῆς Ἐκκλησίας; καί ποιές εἶναι οἱ ὑποχρεώσεις του;
Εἶναι ἀνάγκη νά ἐξετάσουμε τίς πτυχές τοῦ θέματος αὐτοῦ, διότι, δυστυχῶς, ἀρκετοί

εἶναι οἱ Χριστιανοί πού ἀναλαμβάνουν τήν εὐθύνη τοῦ νά γίνουν ἀνάδοχοι (νονοί), χωρίς νά γνωρίζουν τίς σοβαρές ὑποχρεώσεις καί εὐθύνες πού συνεπάγεται ἡ πράξη τους αὐτή, νομίζοντας ὅτι τό νά βαπτίσει κανείς ἕνα παιδί ἤ ἕναν μεγάλο ἄνθρωπο, αὐτό δέν εἶναι παρά μιά κοινωνική ἐκδήλωση, πού σκοπό ἔχει νά συνδέσει περισσότερο φιλικά τίς οἰκογένειες καί τούς ἀνθρώπους. Πιστεύουν δηλ. ὅτι τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος καί τό νά γίνει κανείς νονός, εἶναι ἁπλά μιά κοινωνική ἐκδήλωση.
Ἄς δοῦμε λοιπόν: α) Τί εἶναι ὁ ἀνάδοχος (ὁ νονός ἤ ἡ νονά) καί πότε ἐμφανίστηκε.
Ἀνάδοχος εἶναι τό πρόσωπο, ἄνδρας ἤ γυναίκα, πού στέκεται ἐγγυητής στήν Ἐκκλησία γιά τήν πίστη τοῦ βαπτιζομένου καί ἀναλαμβάνει τή φροντίδα μετά τό βάπτισμα νά τον στερεώνει στήν Χριστιανική πίστη.
Ὁ θεσμός αὐτός τοῦ ἀναδόχου ἐμφανίζεται στή μορφή πού γνωρίζουμε γιά πρώτη φορά τόν β΄ αἰ. Βλέπουμε τά στοιχεῖα του νά ὑπάρχουν ἐξ ἀρχῆς στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς περιγράφει ὁ Λουκᾶς στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ὅταν ὁ Ρωμαῖος ἑκατόνταρχος Κορνήλιος ἔδειξε τήν ἐπιθυμία νά βαπτιστεῖ, ὁ ἀπ. Πέτρος, θεώρησε πολύ βασικό νά ρωτήσει τούς ἀπεσταλμένους τοῦ ἑκατόνταρχου γιά τό ποιόν τοῦ ἀνθρώπου. Φυσικά ὅλοι μαζί βεβαίωσαν ὅτι ἦταν δίκαιος, ἀξιόπιστος, «φοβούμενος τον Θεόν καί μαρτυρούμενος ἀπό ὅλον τό ἔθνος τῶν Ἰουδαίων» (Πράξ. 10,22).
Ὁ θεσμός λοιπόν τοῦ ἀναδόχου ξεκινᾶ ἀπό μία βασική ἐκκλησιαστική προϋπόθεση. Ὅτι ὁ ὑποψήφιος πρέπει νά εἶναι ἐχέγγυος, γνωστός, νά ἔχει δώσει καλή μαρτυρία πρός τά ἔξω, νά ἔχει δηλ. δώσει δείγματα ἀκεραιότητας καί εἰλικρινῶν διαθέσεων γιά τήν Χριστιανική πίστη καί ζωή, πού θά λάβει μέ τό βάπτισμα. Ἀλλά καί ἡ ἴδια ἡ πρώτη χριστιανική κοινότητα δείχνει μεγάλο ἐνδιαφέρον καί θετικό προβληματισμό γιά τούς Ἐθνικούς, με καλές διαθέσεις, πού ζητοῦσαν νά ἐνταχθοῦν στήν νέα πίστη. Αὐτό τό βλέπουμε καθαρά στίς συζητήσεις τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου τῶν Ἱεροσολύμων τό 49 μ.Χ. ἀλλά καί στίς ἐπιστολές τοῦ ἀπ. Παύλου.
Ἀπό τήν περιγραφή πού ἐκθέτει ὁ Λουκᾶς στό 10 κεφ. τῶν Πράξεων, βλέπουμε τήν ἀναγκαία συλλογή πειστικῶν ἀποδείξεων πρίν ἀπό τήν Κατήχηση καί τήν Βάπτιση. Ἐμφανίζεται καί ἑδραιώνεται ὁ ἀνάδοχος, πού θά καθιερωθεῖ κατά τόν β΄αἰ. Ὅπως δηλ. τό καθ’ αὐτό τελετουργικό τῆς Ἐκκλησίας μας, ξεκίνησε μέ οὐσιώδη σπερματική μορφή στίς πρῶτες Χριστιανικές κοινότητες καί κατόπιν ἁπλώθηκε σάν «δένδρον εὐσκιόφυλλον», τό ἴδιο συνέβη καί μέ τόν ἀνάδοχο στό θέμα τοῦ βαπτίσματος.
Ὁ πρῶτος πού κάνει εἰδική ἀναφορά γιά ἀνάδοχο εἶναι ὁ Τερτυλλιανός στό ἔργο του (De baptismo). Ἀκόμα ὁ Ἱππόλυτος Ρώμης παρουσιάζει μέ ἀνεπτυγμένη μορφή τόν σημαντικώτατο ρόλο τοῦ ἀναδόχου, ὅπως αὐτός ὑπάρχει στήν ἀποστολική παράδοση πού κατέχει.
Αὐτός ὅμως πού μέ ἀπαράμιλλο ὕφος περιγράφει τή φυσιογνωμία τοῦ ἀναδόχου καί ἄρα τήν ἀναγκαιότητά του γιά τό βάπτισμα, δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν Ἱερό Χρυσόστομο.
Ὅπως γνωρίζουμε, στήν ἀρχή βαπτίζονταν καί σέ μεγάλη ἡλικία, διότι ὥριμοι ἄνθρωποι γνώριζαν τό Χριστό καί πίστευαν, ἀλλά καί διότι εἶχε ἐπικρατήσει μιά

τάση νά ἀναβάλλουν τό βάπτισμα, ὅσοι πίστευαν στό Χριστό, γιά τό τέλος τῆς ζωῆς τους.
Τό ἐλατήριο ἦταν ὅτι, ἐπειδή τό βάπτισμα, δέν ἀπαλλάσσει μόνο ἀπό τήν ἐνοχή τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ἀλλά καί ἀπό τίς προσωπικές ἁμαρτίες, ἀνέβαλλαν τό βάπτισμα, ὥστε καθαροί νά μεταβοῦν στήν ἄλλη ζωή. Καί αὐτός ἀκόμη ὁ Μ. Κων/νος, πού τόση πίστη εἶχε δείξει στή ζωή του, τό βάπτισμά του τό ἀνέβαλε στίς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ζωῆς του. Μαρτυρεῖται δε, ὅτι ἀπό τή στιγμή τῆς βαπτίσεώς του μέχρι τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου του δέν ἀποχωρίστηκε τόν λευκό χιτῶνα τοῦ Βαπτίσματος. Τήν τάση ὅμως αὐτή, τό νά βαπτίζονται δηλ. μεγάλοι, ἀκριβῶς διότι δέν εἶναι σωστή, δέν τήν υἱοθέτησε ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία. Γι' αὐτό καί πάλι νωρίς ἐξέλειπε. Φυσικά ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχε καί ὁ νηπιοβαπτισμός. Ἐφ' ὅσον δέ ἐπικρατοῦσε στήν ἀρχαία Ἐκκλησία καί τό βάπτισμα τῶν ἐνηλίκων (μέχρι τόν δ΄αἰ.), οἱ ἀνάδοχοι πού ἐξελέγονταν, ἦταν τοῦ ἴδιου φύλου μέ αὐτόν πού θά βαπτίζονταν.
Ἤδη εἴπαμε ὅτι ἔργο τῶν ἀναδόχων ἦταν κυρίως ἡ ἐγγύησις ἀπέναντι στήν Ἐκκλησία, γιά τό ἠθικό ποιόν τοῦ ὑποψηφίου πρός βάπτιση, ἡ παρακολούθησις στήν πνευματική γνώση καί πρόοδο καί ἡ συμπαράστασις κατά τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος. Γιά τούς σοβαρώτατους αὐτούς λόγους, ὁ ἀνάδοχος ὄφειλε νά εἶναι ὄχι μόνο βαπτισμένος Χριστιανός ὁ ἴδιος, ἀλλά καί ζωντανό καί συνειδητό μέλος τῆς Ἐκκλησίας, νά ζῇ δηλ. συνειδητά τή μυστηριακή καί ἀγωνιστική ζωή τοῦ Εὐαγγελίου καί ὄχι νά εἶναι μόνο κατ' ὄνομα Χριστιανός, ὅπως δυστυχῶς συμβαίνει σέ ἀρκετές τῶν περιπτώσεων.
Μέσα ἀπό τήν Ἐκκλ. Ἱστορία βλέπουμε ὅτι, κυρίως στή Δύση, μέχρι τόν ε΄αἰ. ἀνάδοχοι μποροῦσαν νά γίνουν καί οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς τοῦ τέκνου πού λάμβανε τό βάπτισμα. Ὅμως αὐτό ἀπαγορεύθηκε ἀπό τίς ἀρχές τοῦ θ΄αἰ. (Σύνοδος τοῦ Mainz 813). Ἀκόμα, λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ ἀνάδοχος θεωρήθηκε ὡς πνευματικός πατέρας (ἤ μητέρα) τοῦ βαπτιζόμενου, ἀπό πολύ νωρίς, ἐξ' αἰτίας τῆς πνευματικῆς αὐτῆς συγγένειας, ἀπαγορεύτηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία ἡ τέλεσις γάμου μεταξύ ἀναδόχου καί ἀναδεκτῆς καί μεταξύ ἀναδεξαμένης καί ἀναδεκτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία δηλ., πού καθοδηγεῖται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, θεώρησε τήν κατά πνεῦμα συγγένεια διά τοῦ βαπτίσματος, μεγαλύτερη καί σοβαρώτερη καί ἀπό αὐτήν τήν κατά σάρκα συγγένεια τῶν συνδεδεμένων προσώπων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὐτή μάλιστα ἐπεκτάθηκε καί σέ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ ἀναδεκτοῦ ἤ τῆς ἀναδεκτῆς.
Στό Βυζάντιο, ἡ πνευματική αὐτή συγγένεια πού προέρχεται μέσῳ τοῦ βαπτίσματος, μεταξύ ἀναδόχου καί ἀναδεκτοῦ ἤ ἀναδεκτῆς μέ ὅλες τίς ἀπαγορεύσεις καί τίς εὐθῦνες πού συνεπάγεται, ἔχει ἐπικυρωθεῖ καί ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό τό 530. Ἐπίσης πολύ χαρακτηριστικός εἶναι ὁ νγ΄ κανόνας τῆς ἐν Τρούλῳ Συνόδου, ὁ ὁποῖος κάνει εἰδική ἀναφορά ἀκριβῶς στήν πνευματική συγγένεια πού προέρχεται διά τοῦ βαπτίσματος.
Καί μόνο λοιπόν ἀπ' αὐτό, ἀπό τήν πνευματική δηλ. συγγένεια πού δημιουργεῖται διά τοῦ βαπτίσματος, διαφαίνεται καθαρά πόσο μεγάλο πρᾶγμα εἶναι τό νά ἀναλαμβάνει κανείς τόν ρόλο τοῦ ἀναδόχου.
Γιά τίς βαρύτατες εὐθῦνες τοῦ ἀναδόχου ὁ Ἅγ. Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης τονίζει: Ἐκ

τῶν πρώτων πρέπει νά ἀποδειχθεῖ, ὅτι ἀπέχει ἀπό κάθε «ἀθεότητα καί ἀγνωσία τοῦ ὄντως καλοῦ», «ὥστε ν’ ἀξιωθῆ διά τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μεσιτείας» καί «τῶν θείων τυχεῖν καί Θεοῦ». Νά ἀποδειχθεῖ δηλ. ὅτι εἶναι ἀδιάβλητος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ὅτι ἡ βιοτή καί πολιτεία του εἶναι ἔνθεος.
Σήμερα πού λόγῳ τῆς μετακίνησης τῶν πληθυσμῶν καί γενικῶς τῆς παγκοσμιοποίησης τά δεδομένα ἔχουν ἀλλάξει καί ὥριμοι πλέον ἄνθρωποι ἐντάσσονται καθημερινῶς στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, θά πρέπει καί πάλι ὅσοι ἀναλαμβάνουν τό ρόλο καί τό διακόνημα τοῦ ἀναδόχου, νά μελετήσουν σοβαρά τίς προϋποθέσεις καί, ὅπως θά δοῦμε στή συνέχεια, τίς εὐθῦνες τοῦ ρόλου αὐτοῦ, καί κατόπιν, συνειδητά πλέον, νά ἀποδέχονται τήν εὐθύνη τοῦ ἀναδόχου.
Ἄς δοῦμε τώρα: β) Ποιές εἶναι αὐτές οἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀναδόχου; Μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ, οἱ ἀνάδοχοι ἀνεδέχοντο ν’ ἀναπληρώσουν τήν φυσική ἔλλειψη τῆς πίστεως καί τῆς μετανοίας στά νήπια, φροντίζοντας μαζί μέ τούς γονεῖς τοῦ νηπίου γιά τήν κατά Χριστόν μόρφωση καί ἀνατροφή του.
Πράγματι· στήν ἀρχαία Ἐκκλησία πού ὑπῆρχε γνήσιος ζῆλος, τότε καί μόνο, μετά δηλ. τήν Ὁμολογία Πίστεως, ὁ ἀρχιερέας τόν σφράγιζε μέ τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ καί ἔδινε τήν ἔγκριση, ὥστε οἱ ἱερεῖς νά τόν καταγράψουν ὡς ἀνάδοχο στά δελτία τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μέ τόν ὑποψήφιο γιά τήν βάπτιση ἀνάδεκτό του. Ὁποία τιμή ἀλλά καί εὐθύνη γιά τόν ἀνάδοχο.

***

Ἄς ἀκούσουμε τόν ἱερό Χρυσόστομο νά μᾶς περιγράφει τήν προσωπικότητα τοῦ αὐθεντικοῦ ἀναδόχου:
Θέλετε νά ἀπευθύνουμε τώρα τό λόγο στούς ἀναδόχους σας, γιά νά μάθουν καί ἐκεῖνοι ποιῶν ἀμοιβῶν ἀξιώνονται, ἐάν δείξουν γιά ἐσᾶς πολύ φροντίδα καί ἀντιθέτως ποιά τιμωρία τούς ἀναμένει ἄν ἀμελήσουν;
Γιά νά τό ἐννοήσεις σκέψου, ἀγαπητέ, ἐκείνους πού γίνονται ἐγγυητές καί ἀνάδοχοι προσώπων πού δανείζονται χρήματα, ὅτι περισσότερο ἀπό τόν ὑπεύθυνο καί δανειζόμενο ἐκεῖνοι ὑφίστανται τήν ἀγωνία καί τόν φόβο. Ἄν δηλ. αὐτός πού δανείστηκε, φανεῖ συνεπής, μέ τήν συνέπειά του κατέστησε ἐλαφρό τό φορτίο, πού ἀνέλαβε ὁ ἐγγυητής. Ἄν ἀντιθέτως φανεῖ ἀγνώμονας καί ἀσυνεπής, τότε τοῦ ἑτοίμασε τέλεια τήν καταστροφή. Γι’ αὐτό καί ἕνας σοφός συμβουλεύει τά ἑξῆς: «Ἐάν ἐγγυηθῆς, ἑτοιμάσου νά πληρώσης» (Σοφ. Σειράχ η΄, 13). Ἐάν λοιπόν ὅσοι ἀναδέχονται ἄλλους γιά χρήματα εἶναι ἀπολύτως ὑπεύθυνοι γιά ὁλόκληρο τό ποσό, περισσότερο εἶναι ὑπεύθυνοι ἐκεῖνοι πού ἀναδέχονται ἄλλους καί ἐγγυῶνται γιά πνευματικά θέματα καί γιά τήν ἀρετή. Ναί· πολύ ἐνδιαφέρον πρέπει νά ἐπιδεικνύουν γι’ αὐτούς πού ἀναλαμβάνουν, προτρέποντάς τους, συμβουλεύοντάς τους, διορθώνοντας τά σφάλματά τους καί δείχνοντάς τους πατρική ἀγάπη.
[Καί συνεχίζει ὁ ἱερός πατήρ].
Ἄς μή νομίζουν αὐτοί, ὅτι τό νά εἶναι ἀνάδοχοι εἶναι τυπικό καί τυχαῖο πρᾶγμα, ἀλλά ἄς μάθουν καλά, ὅτι καί αὐτοί γίνονται συμμέτοχοι τῆς πνευματικῆς ὠφέλειας

τῶν ἀναδεκτῶν, ἐαν μέ τίς συμβουλές τους τούς χειραγωγήσουν στήν ὀδό τῆς ἀρετῆς, καί ἄς γνωρίζουν πάλι ὅτι ἄν δείξουν ἀμέλεια καί ἀδιαφορία, θά ἐπιφέρουν στόν ἑαυτό τους μεγάλη καταδίκη. Γι' αὐτόν τόν λόγο καί ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια καί πατέρες ἤ μητέρες πνευματικούς νά τούς ὀνομάζουν αὐτούς τούς ἀναδόχους, γιά νά μάθουν πόση ἐπιμέλεια πρέπει νά δείχνουν γιά νά μορφώνουν πνευματικά ὅσους ἀναλαμβάνουν.
Διότι, ἐάν ἐκείνους πού δέν ἔχουν καμμία ἰδιαίτερη σχέση μέ ἐμᾶς, πρέπει νά τούς κινήσουμε τόν κύριο ζῆλο τῆς ἀρετῆς, πολύ περισσότερεο ὀφείλουμε νά ἐπιτελέσουμε τό καθῆκον ἀπέναντι σ' ἐκεῖνον, τόν ὁπιοῖο ἀναδεχόμαστε ὡς πνευματικό μας τέκνο. Γιά τόν λόγον λοιπόν αὐτόν, μάθετε καί οἱ ἀνάδοχοι ὅτι δέν σᾶς ἀπειλεῖ μικρός κίνδυνος, ἐάν δείξετε στό καθῆκον αὐτό ἀμέλεια (Ἰ. Χρυσοστόμου, Β΄Κατήχησις).
Καί τίθεται τώρα τό ἐρώτημα: Οἱ ἀνάδοχοι σήμερα γνωρίζουν τήν ἀποστολή τους; Ἔχουν συνειδητοποιήσει ὅτι τό καθῆκον τους δέν ἐξαντλεῖται στό νά ἀγοράζουν ἐνδύματα καί δῶρα στά παιδιά πού ἀναλαμβάνουν, ἀλλά τό κύριο καί βασικό καθῆκον τους εἶναι νά διδάξουν τήν ὀρθή πίστη στά πνευματικά τους τέκνα; Γνωρίζουν πρῶτα οἱ ἴδιοι τήν Ὀρθόδοξη πίστη, καί ζοῦν σωστά οἱ ἴδιοι τήν Χριστιανική ζωή γιά νά μπορέσουν στήν συνέχεια νά τήν μεταδώσουν στίς ψυχές πού ἔχουν ἀναλάβει;
Ἔχουμε συνειδητοποιήσει ὅτι ἄν κάποιος ζεῖ μέσα σέ βαριά ἠθικά παραπτώματα, ἄν δέν μετανοήσει καί δέν ἀλλάξει τρόπο ζωῆς δέν μπορεῖ νά γίνει ἀνάδοχος;
Κατανοήσαμε ὅτι ὅσοι συζοῦν παράνομα ἤ ἔχουν τελέσει τόν λεγόμενο πολιτικό γάμο, ἔχουν ἀποκόψει τόν ἑαυτό τους ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἄρα δέν μποροῦν καί δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά ἐγγυηθοῦν γιά τήν ψυχή τοῦ ἄλλου;
Πραγματικά πῶς εἶναι δυνατόν νά κατηχήσει μιά ψυχή καί νά τήν ὁδηγήσει στήν ἀλήθεια ἕνας πού ἔχει ξεφύγει ἀπό τήν ὀδό τῆς ἀληθείας;
Εἶναι συγκλονιστικό ἀλλά καί σωτήριο νά συνειδητοποιήσει ὁ ἀνάδοχος ὅτι θά δώσει λόγο στόν Θεό γιά τήν ψυχή ἤ τίς ψυχές πού ἔχει ἀναλάβει.
Καί ἐπειδή ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, εἶναι δηλ. τόσο σοβαρή ἡ ὑπόθεση τό νά γίνει κανείς ἀνάδοχος, γι' αὐτό καί δέν μποροῦν ν' ἀναλάβουν τόν ρόλο αὐτό οἱ μή Χριστιανοί. Δέν μποροῦν νά γίνουν ἀνάδοχοι οἱ ἄθεοι καί ἄπιστοι, οἱ ἀλλόθρησκοι, οἱ αἱρετικοί, οἱ σχισματικοί, οἱ ἀφορισμένοι, ὅσοι ἀνήκουν σέ ἀποκρυφιστικά τάγματα καί ὀργανώσεις καί γενικῶς ὅσοι ἔχουν ἔκλυτο βίο καί ἔχουν καταδικαστεῖ γιά ἠθικά παραπτώματα. Ἀκόμα δέν μποροῦν νά ἀναλάβουν τό ρόλο τοῦ ἀναδόχου ὅσοι δέν ἔχουν συνείδηση τῶν πράξεών τους καί γενικῶς οἱ ἀκαταλόγιστοι, ὅπως τά μικρά παιδιά, ὅσοι πάσχουν διανοητικῶς κ.λπ. Ἐπίσης δέν μποροῦν νά γίνουν ἀνάδοχοι οἱ γονεῖς τοῦ τέκνου, οἱ κληρικοί ὅλων τῶν βαθμῶν καί οἱ μοναχοί. Μόνο σέ εἰδικές καί ἔκτακτες περιπτώσεις μπορεῖ νά γίνει ἐξαίρεσις ὡς πρός τούς μοναχούς, κατόπιν ὅμως ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου καί γενικῶς τῆς προϊσταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

***

Εἴπαμε στήν ἀρχή ὅτι τό θέμα μας δέν εἶναι αὐτό καθ’ ἑαυτό τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος, ἀλλά ὁ ἀνάδοχος. Στό σημεῖο ὅμως αὐτό καί σέ συνδυασμό μέ τόν ἀνάδοχο εἶναι ἀνάγκη νά ποῦμε κάποια πράγματα γιά τό βάπτισμα τῶν παιδιῶν. Καί τοῦτο, διότι μέσα στά τόσα πολλά καί παράδοξα τῆς ἐποχῆς μας, βλέπουμε καί τοῦτο· νά ὑπάρχουν γονεῖς πού ἀποκτοῦν ἕνα ἤ καί περισσότερα παιδιά, καί νά ἀρνοῦνται νά τά βαπτίσουν. Τά ἀφήνουν νά μεγαλώσουν ἀβάπτιστα μέ τή δικαιολογία, νά μεγαλώσουν καί ἄν μόνα τους τό ζητήσουν, τότε τά βαφτίζουμε. Ἔτσι ὑπάρχουν σήμερα παιδιά οἰκογενειῶν, κυρίως σέ μεγάλες πόλεις, πού πηγαίνουν στό σχολεῖο, καί ὅμως δέν ἔχουν δεχθεῖ τήν χάρη τοῦ ἁγίου μυστηρίου. Προχωροῦν μάλιστα οἱ γονεῖς καί δίνουν ὄνομα στό παιδί τους ἤ στά παιδιά τους, χωρίς ὅμως αὐτά νά περάσουν ἀπό τά ἁγιασμένα ὕδατα τῆς κολυμβήθρας.
Βέβαια στό «ἐπιχείρημα» τῶν γονέων ὅτι τ’ ἀφήνουν νά μεγαλώσουν καί ἐάν μόνα τους τό ζητήσουν, τότε θά τά βαφτίσουν, θά μποροῦσε κανείς νά ἀπαντήσει ὅτι ἄν θέλουν νά εἶναι συνεπεῖς μέ τή θεωρία τους, τότε δέν θά πρέπει οὔτε στόν ἰατρό, οὔτε στόν παιδικό σταθμό, οὔτε στό νηπιαγωγεῖο, οὔτε στό σχολεῖο νά τά πᾶνε, ἄν δέν μεγαλώσουν καί δέν τό ζητήσουν μόνα τους καί γενικῶς τίποτε νά μήν προσφέρουν στά τέκνα τους ἄν τά ἴδια δέν συνειδητοποιήσουν ἀπολύτως κάτι καί δέν τό ζητήσουν μόνα τους…
Ἀλήθεια, τί συμβαίνει μέ αὐτούς τούς γονεῖς; Εἶναι βέβαιο ὅτι στήν καρδιά τους ἔχει περάσει ἡ ἀπιστία. Δέν πιστεύουν στό μυστήριο καί τή μεγάλη του ὠφελιμότητα. Καί δέν εἶναι μόνο ὅσοι καλύπτουν τή σχέση τους μέ τόν πολιτικό γάμο, πού συνήθως ἐνεργοῦν μέ πράξεις πού εἶναι ἀντίθετες μέ τήν Χριστιανική ζωή, εἶναι, δυστυχῶς, καί κανονικά στεφανωμένοι σύζυγοι, πού ὅμως ἐπηρεασμένοι ἀπό ἀθεϊστικές ἰδεολογίες καί ἀπό ἕνα νέο τρόπο ζωῆς πού προβάλλεται κατά κόρον στά Μ.Μ.Ε., καταλήγουν στήν ἀπόφασή τους αὐτή μέ ἀποτέλεσμα νά ζημιώνονται τά ἴδια τους τά παιδιά καί φυσικά ὁλόκληρη ἡ οἰκογένεια…
Δέν ἀποκλείεται ὅμως ἡ στάση αὐτή σέ ὁρισμένες περιπτώσεις νά στηρίζεται καί σέ ἄγνοια, γι’ αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἐπισημανθοῦν κάποιες ἀλήθειες πού διαφωτίζουν ὅσους ἀγνοοῦν τά πράγματα καί διαθέτουν ἁγνή καί εἰλικρινή διάθεση.
Ὅπως τονίσαμε, ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχε, ἀλλά κυρίως ἀπό τόν δ΄αἰ. εἶχε ἐπικρατήσει σέ ὁλόκληρη τήν Ἐκκλησία ὁ νηπιοβαπτισμός, δηλ. οἱ γονεῖς νά βαπτίζουν τά τέκνα τους ὅταν αὐτά βρίσκονται στήν νηπιακή ἡλικία. Βεβαίως τά νήπια δέν εἶναι σέ θέση νά ἐννοήσουν τί τούς προσφέρεται μέ τό ἅγιο βάπτισμα, ὥστε συνειδητά νά μετέχουν στό ἅγιο μυστήριο. Ὅμως εἶναι τό ἴδιο βέβαιο ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχει ἀντίσταση καί ἄρνηση. Φυσικά τό νήπιο δέν προβάλλει καμμία ἄρνηση στή χάρη τοῦ μυστηρίου, καί ἑπομένως ἡ χάρις ἐνεργεῖ καί φέρνει τά θαυμαστά ἀποτελέσματα πού προσφέρει τό Βάπτισμα.
Αὐτός πού ἐνδιέτριψε περισσότερο στό θέμα τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ εἶναι ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ ὁποῖος ρωτάει τούς γονεῖς: «Νήπιον ἔστι σοι;» Σοῦ ἔδωσε ὁ Θεός παιδάκι; Βάπτισέ το. «Μή λαβέτω καιρόν ἡ κακία». Πρόσεξε· μή τό ἀφήνεις ἀβάπτιστο. «Ἐκ βρέφους ἁγιασθήτω ἐξ ὀνύχων καθιερωθήτω τῷ Πνεύματι». Ἀπό τή βρεφική του ἡλικία ἄς ἁγιασθεῖ· ἀπό πολύ μικρό ἄς καθιερωθεῖ μέ τήν ἐνέργεια τοῦ

Ἁγίου Πνεύματος. Στρεφόμενος δ’ πρός ἐκείνους οἱ ὁποῖοι κρατοῦσαν ἀκόμα τά εἰδωλολατρικά ἔθιμα, προσθέτει: «οὐδέ δεῖ σοι περιαμμάτων καί ἐπασμάτων, οἷς ὁ πονηρός συνεισέρχεται, κλέπτων εἰς ἑαυτόν ἀπό τοῦ Θεοῦ τό σέβας, ἐν τοῖς κουφοτέροις. Δός αὐτῷ τήν Τριάδα, τό μέγα καί καλόν φυλακτήριον». Δηλ. δέ σοῦ χρειάζονται τραγούδια καί ἐπωδές καί φυλαχτά (ἐννοεῖ ὁ ἅγιος, ὅσα ἀπό εἰδωλολατρικές συνήθειες εἶχαν εἰσβάλει σέ χριστιανικές οἰκογένειες), διότι μαζί μέ αὐτά μπαίνει ὁ πονηρός. Αὐτός ὁ πονηρός, κλέβει ἀπό τόν Θεό καί κάνει δικό του τό σεβασμό πού ἀνήκει στόν Κύριο. Αὐτά γίνονται ἀπό τούς ὀλιγόμυαλους καί κούφιους. Δῶσε στό παιδί σου τήν Τριάδα, πού εἶναι τό μεγάλο καί καλό φυλακτήριο. Αὐτά τά τόσο σοφά λόγια κηρύττει σέ ὅλους τούς Χριστιανούς γονεῖς ὁ μεγάλος αὐτός Θεολόγος ἅγιος Γρηγόριος.
Ἄλλωστε στό ἔργο αὐτό τοῦ συνδέσμου τοῦ παιδιοῦ μέ τόν Θεό, ἔχουν ὁριστεῖ μαζί μέ τούς γονεῖς καί οἱ ἀνάδοχοι. Νά βοηθήσουν δηλ. τόν βαπτιζόμενο νά ἐξελιχθεῖ σ’ ἕναν καλό καί συνειδητοποιημένο Χριστιανό.
Ἐδῶ ἀκριβῶς στηρίζεται καί ὁ νηπιοβαπτισμός, στήν πίστη δηλ. τῶν γονέων καί τοῦ ἀναδόχου.
Εἶναι λοιπόν ἀνάγκη νά βαπτίζονται τά νήπια τῶν γονέων πού δέν ἔχουν ἀπορρίψει συνειδητά τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική πίστη. Εἶναι ἀνάγκη, διότι μεγάλα καί θαυμαστά εἶναι τά ἀποτελέσματα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος σ’ αὐτόν πού λαμβάνει τή χάρη του μυστηρίου εἴτε συνειδητά, ὅταν εἶναι μεγάλος, εἴτε ἀσυνείδητα, ὅταν βρίσκεται στή νηπιακή του ἡλικία.
Ὅπως μᾶς διδάσκει ἡ Ὀρθόδοξη δογματική μας διδασκαλία, στό ἅγιο βάπτισμα συντελεῖται ἀναγέννησις, βαθειά καί ριζική ἀλλοίωσις καί μεταβολή τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς μας. Ἀναγέννησις, πραγματική παλιγγενεσία, τήν ὁποία ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας χαρακτήρισε ὡς «γέννησιν ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος».
Ἐάν αὐτή δέν συντελεσθεῖ κατά τό ἅγιο βάπτισμα, δέν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά εἰσέλθει στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτή ἀκριβῶς τήν ἀλήθεια ἐκφράζει καί ὁ ἱερός Κύριλλος Ἱεροσολύμων στήν τρίτη μυσταγωγική του κατήχηση, πού μέ πολύ πόνο διακηρύττει, ἐκφράζοντας τή φωνή τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι «εἴ τις μή λάβῃ βάπτισμα, σωτηρίαν οὐκ ἔχει». Ὅποιος δηλ. δέν λάβει τό ἅγιο βάπτισμα, δέν μπορεῖ νά σωθεῖ. Καί προσθέτει: Μπορεῖ κανένας νά εἶναι ἐκ φύσεως ἀγαθός, καλόγνωμος στίς ἐκδηλώσεις του καί τά καθημερινά του ἔργα. Ὅμως ἐάν δέν λάβει τή σφραγίδα τοῦ ὕδατος, δηλ. δέν βαπτισθεῖ, «οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

***

Ἀλλά νά προσθέσουμε καί τοῦτο. Πόσα νήπια κινδυνεύουν ἀρκετές φορές εἴτε ἀπό ἀσθένειες εἴτε ἀπό ἀτυχήματα, νά φύγουν ἀπό τή ζωή ἀβάπτιστα; Πόσοι κίνδυνοι παραμονεύουν καθημερινῶς μικρούς καί μεγάλους; Τόσο ὑλικοί ὅσο καί πνευματικοί. Καί πόσο προσπαθεῖ ὁ διάβολος νά προσβάλει καί νά ρίξει τόν ἄνθρωπο στήν ἁμαρτία καί μάλιστα σέ θανάσιμα ἁμαρτήματα...
Ὅλα αὐτά λοιπόν θά πρέπει μαζί μέ τούς γονεῖς νά τά γνωρίζει καί ὁ ἀνάδοχος καί

νά προσπαθεῖ, ἀφοῦ πρῶτα ὁ ἴδιος ζεῖ τή ζωή τῆς πίστεως, νά μεταλαμπαδεύσει αὐτή τή ζωή τῆς χάριτος στό πνευματικό του τέκνο.
Ναί· καί θά τοῦ κάνει τά δῶρα του καί θά ἐνδιαφερθεῖ γιά τήν πρόοδό του στά μαθήματα καί γενικῶς στή ζωή καί θά βοηθήσει καί ὑλικῶς ἄν χρειασθεῖ καί ἄν ὑπάρχει ἐκ μέρους τοῦ ἀναδόχου καί οἰκονομική δυνατότητα, ἀλλά κυρίως δέν θά πρέπει νά λησμονεῖ ποτέ μά ποτέ ὅτι ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων ὁ ἀνάδοχος εἶναι ὑπεύθυνος καί τελικῶς θά τοῦ ζητηθεῖ καί λόγος.
Νά δώσει ὁ Ἅγιος Θεός ὅσοι ἔχουν τήν εὐλογία νά εἶναι ἀνάδοχοι καί ὅσοι θά γίνουν ἀνάδοχοι νά συνειδητοποιήσουν τό μέγεθος τοῦ ἔργου τους, ὄχι βέβαια γιά νά ἀποθαρρυνθοῦν, ἀλλά γιά νά ξεκινήσουν καί νά ὁλοκληρώσουν σωστά τό μεγάλο αὐτό ἔργο τοῦ στηριγμοῦ καί τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως τῶν ψυχῶν πού τούς ἐμπιστεύονται οἱ γονεῖς καί ἡ Ἐκκλησία μας.

(Πηγή: http://www.arhioil.com/index.html)